

Ilmoitusvelvollisuus

Varhaiskasvatuksen henkilöstön ilmoitusvelvollisuus

Ilmoitusvelvollisuus varhaiskasvatuksen toteuttamiseen kohdistuvasta epäkohdasta tai ilmeisen epäkohdan uhasta tuli voimaan 1.8.2021. Ilmoitusvelvollisuuden tavoitteena on vahvistaa varhaiskasvatuksen henkilöstön keinoja puuttua lapsen varhaiskasvatukseen kohdistuviin epäkohtiin, tai niiden uhkiin, jotta ne tulevat nopeasti tietoon ja niihin voidaan puuttua ajoissa.

Ilmoitusvelvollisuus koskee sekä julkista, että yksityistä varhaiskasvatusta.

Tarkoituksena on turvata lapsen varhaiskasvatuksen toteutuminen varhaiskasvatuslain edellyttämällä tavalla.

Ketä ilmoitusvelvollisuus koskee

Ilmoitusvelvollisuus koskee varhaiskasvatuksen opettajaa, varhaiskasvatuksen sosionomia, varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa, perhepäivähoitajaa, sekä varhaiskasvatuksen erityisopettajaa. Ilmoitusvelvollisuus ei koske esimerkiksi avustajaa, harjoittelijaa tai muuta toimipaikassa työskentelevää työntekijää kuten keittiöhenkilökuntaa tai siivoojaa.

Ilmoitusvelvollisuus koskee sekä vakituisia, että määräaikaisia työntekijöitä.

Toimi näin

- Jos huomaat epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamisessa, tee ilmoitus asiasta viipymättä varhaiskasvatuksen esimiehelle.
- Ilmoitus tehdään Ilmoitusvelvollisuus – lomakkeella, jotta ilmoitukset voidaan dokumentoida ja tarvittaessa myöhemmin todentaa, että henkilökuntaan kuuluva on täyttänyt ilmoitusvelvollisuutensa.
- Ilmoitus tehdään omalla nimellä. Ilmoituksen voi tehdä myös työyhteisö.
- Ilmoitukseen ei kirjata varhaiskasvatuksen työntekijöiden tai lasten henkilötietoja.
- Ilmoitus voidaan tehdä salassapitosäännösten estämättä, jos se on välttämätöntä asian käsittelemiseksi ja epäkohdan, tai ilmeisen epäkohdan uhan poistamiseksi.
- Ilmoitusvelvollisuus koskee vain sellaisia epäkohtia, jotka henkilö on itse havainnut ja pystyy sen todentamaan.
- Ilmoitusvelvollisuuden noudattamatta jättämisestä ei sanktioita.

Mitä ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluu?

- asia tai tilanne, jossa varhaiskasvatuksen tavoitteet, lapsen hyvinvoinnin tai kasvun, kehityksen tai oppimisen edellytykset vaarantuvat varhaiskasvatuslain vastaisesti
- tilanteet, joissa varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri on lapsen kehitykselle vahingollista tai jossa epäkohtiin puuttumista pyritään estämään henkilöstöä vaimentamalla tai epäkohtia piilottelemalla ja tämä muodostaa uhan lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiselle
- tilanteita, joissa toiminta tai olosuhteet voivat johtaa varhaiskasvatuslain tai sen tavoitteiden toteutumisen vastaiseen tilanteeseen, esim. varhaiskasvatuksen tilat eivät ole terveellisiä, turvallisia tai vastaa lapsen yksilöllisiin tarpeisiin
- tilanteet, joissa varhaiskasvatuksen henkilöstön määrästä ja mitoituksesta poiketaan lainvastaisesti

Mitä ilmoitusvelvollisuus ei koske?

- **Ilmoitusvelvollisuus ei koske** muita mahdollisia epäkohtia, **esimerkiksi työntekijöiden välisiä erimielisyyksiä**, vaan ainoastaan sellaisia epäkohtia, jotka kohdistuvat, tai joilla voisi olla vaikutusta suoraan lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseen.
- **Ilmoitusvelvollisuus ei korvaa lastensuojeluilmoituksen tekoa.** Lastensuojeluilmoitus tehdään silloin, jos varhaiskasvatuksen työntekijä on tehtävässään saanut tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää mahdollista lastensuojelutarpeen selvittämistä.
- **Ilmoitusvelvollisuus ei koske lapsen tuen tarpeen selvittelyä.**
- Ilmoitusvelvollisuutta ei tule sekoittaa työturvallisuuslain (738/2002) 19 §:n mukaiseen vioista tai puutteellisuuksista ilmoittamiseen, sillä kyseisen työturvallisuuslain pykälän tarkoituksena on työntekijän suojaaminen.

Mitkä ovat ilmoituksen tekijän oikeudet?

Ilmoitusvelvollisuus on työntekijälle kuuluvia velvollisuuksia. Ilmoituksen tekijään tai tekijöihin ei saa kohdistaa kielteisiä vastatoimia.

Jos epäilee, että varhaiskasvatuksen esimiehen tai muun ylemmän johdon käyttäytyminen muuttuu ilmoituksen tekemisen jälkeen, tulee asiasta keskustella kasvatusjohtajan kanssa. Asiasta on hyvä keskustella myös työtiimissä, jotta saadaan useamman ihmisen havainnot tilanteesta. Kohtelun muuttumisesta on hyvä esittää mahdollisimman konkreettisia esimerkkejä, jotta tilanteen korjaamistoimenpiteissä löydetään yhteinen näkemys. Tarvittaessa voi pyytää keskusteluun mukaan myös työsuojeluvaltuutettua.

Mitä tapahtuu ilmoituksen jättämisen jälkeen?

- Ilmoituksen vastaanottanut varhaiskasvatuksen esimiehen tulee ilman aiheetonta viivytystä käynnistää tarvittavat toimenpiteet epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan poistamiseksi.
- Jos epäkohtaa tai ilmeisen epäkohdan uhkaa ei pystytä varhaiskasvatuksen esimiehen toimesta poistamaan, on kasvatusjohtajan annettava asiassa tarpeellista ohjausta ja neuvontaa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan poistamiseksi.
- Varhaiskasvatuksen esimiehen on ilmoitettava asiasta edelleen aluehallintovirastolle tai Sosiaali- ja terveyslupa lupa- ja valvontavirastolle, jos epäkohtaa, tai sen ilmeistä uhkaa ei poisteta.
- Ilmoitukset säilytetään, kunnes vuosi on kulunut sen kalenterivuoden päättymisestä, jona ilmoitus tehtiin.
- Ilmoituksen alun perin tehnyt työntekijä voi edelleen käyttää kanteluoikeuttaan aluehallintovirastoon. Ilmoitusvelvollisuuden tarkoituksena ei ole kaventaa muita varhaiskasvatuksen henkilöstön käytettävissä olevia keinoja epäkohdista ilmoittamiseksi.
- Henkilöstöllä on aina oikeus myös ohittaa varhaiskasvatuksen esimies ja ilmoittaa epäkohdasta tai epäkohdan uhasta suoraan kasvatusjohtajalle pelätessään esimerkiksi kielteisiä vastatoimia.
- Ilmoituksen tehneellä henkilöllä on kohtuullisen ajan kuluessa oikeus saada tietää mihin toimenpiteisiin ilmoituksen johdosta on ryhdytty.

Ilmoitusvelvollisuuden käsittelykaavio

Ilmoitusvelvollisuuteen liittyvistä asioista on tiedotettava

Ilmoitusvelvollisuudesta ja sen käyttöön liittyvistä asioista tulee tiedottaa kaikkia varhaiskasvatuksen toimipaikassa työskenteleviä henkilöitä. Myös niitä, joita ilmoitusvelvollisuus ei koske (esimerkiksi siistijöitä ja keittiöhenkilökuntaa).